

BETIA DE CUVINTE

ALICE GEORGESCU

Scripta volant

Mă întreb uneori cum s-o fi ajuns ca proverbele și zicalele să fie socotite, într-o unanimitate suspectă, drept chintesența înțelepciunii poporului (popoarelor), drept depozitare ale unor adevăruri de netăgăduit și de nezdruccinat. Mă întreb asta ori de câte ori văd cum în gropi cad exact aceia pentru care sunt ele săpate, și nu săpătorii, cum crapă taman acolo unde se dă, și nu alături, cum întotdeauna e pentru cine se pregătește, și niciodată pentru cine se nimerește, cum cartea nu e deloc o condiție necesară pentru parte și încă multe altele. De curând, am început să-mi pun întrebarea și în legătură cu un proverb care, exprimând un adevăr evident până la a friza truismul, părea că va rămâne în veci neatins de umbrele îndoielii, cu atât mai mult cu cât a străbătut teafăr mileniiile – **verba volant, scripta manent**. Dar e oare ușor să mai iei de bună această truflășă sentință când constai zilnic că spusele noi ale unora, deși contrazic integral scrisele vechi ale acelorași, sunt ascultate, crezute și urmate de mii de semeni? Că audiența televiziunii crește iar tirajul ziarelor scade? Că, în fine, pătrunzând în teritoriul teatrului, oricâte cronici rele ar avea un spectacol, regizorul continuă să fie ridicat în slăvi întrucât „se aude” că montarea lui e extraordinară? De altfel, directorii de teatru cunosc bine fragilitatea dictonului. O dovedesc atunci când, la premiere, umplu ochi sala cu stoluri de juni și june dinainte entuziasmați, printre ale căror picioare și plete criticul, acest etern personaj negativ, vâslește din greu până la locul lui și care, la final, îi vor sparge numitului urechile cu aclamații delirante ce vor adevări pentru veșnicie genialitatea operei. Să mai poftescă după asta nenorocitul să „exprime rezerve”! S-a auzit în târg că spectacolul e nemaipomenit, că protagonistul e formidabil, că echipa e colosală? S-a isprăvit! Că doar nu-i nimeni nebun să înoate împotriva curentului...

Chestiunea îmbracă un aspect și mai interesant atunci când, sub presiunea vorbelor celor zburătoare, intră în uitare nu numai scrisul cel peren, dar și atitudinea de la un moment dat a unei întregi categorii de cetățeni care, pe neașteptate, își modifică opiniile – parte, nu-i așa, din opinia societății – nu pe ici-pe colo, ci cu 180 de grade. Un exemplu edificator este soarta publică a **Antigonei** de la Bulandra. În tot timpul verii și o bucată din

toamnă, cu orgoliu, dar și cu oarece jenă, m-am aflat, împreună cu încă vreo câteva persoane cărora le plăcuse spectacolul, într-o minoritate privită cu superioară compătimire de către majoritatea care, în ciuda tinereștilor aplauze furtunoase de la premieră (adică de la prima reprezentație), strămbase nemulțumită din nas: „nemulțumită” e un fel de a spune, căci rânjetele triumfătoare nu lipseau – „a dat-o și Tocilescu în bară”, „Caramitru e terminat ca actor” etc., etc. – fiindcă mai murise o capră de-a vecinului, chiar dacă în curtea comună. Scriind cronică, încercasem să detectez unele cauze ale acestei aproape generalizate reacții de respingere. La apariție (întârziată, din păcate), scrisa mea avea însă să se potrivească realității precum nuca în perete, căci între timp, din cauza ori datorită unor jocuri de vanități inflamate, vorbe zburând în și din felurite direcții întorseseră relația majoritate-minoritate pe contrasens. Mai ales o „cătătime numeroasă”, cum zice undeva un traducător interbelic, de condeieri improvizati într-ale teatrului se cocoșeau vehement în apărarea sărmanei **Antigone**, vituperând strașnic neincluderea spectacolului – regretabilă, e drept – în selecția Festivalului „Caragiale”. Erau ei cu adevărat contrariați în sincerele lor opțiuni estetice? Mă îndoiesc, din moment ce mi-a fost hărăzit să aud, și nu o singură dată, alegații precum: „E scandalos ce s-a întâmplat! Eu încă n-am văzut spectacolul, dar toată lumea zice că e foarte bun!” (strict autentic).

Mai poate fi luat în serios, în aceste condiții, dictonul nostru din strămoși? Ori strămoșii daci vor fi emis un contra-dicton care, chiar dacă s-a pierdut, l-a combătut în spirit (literă neavând) pe cel dintâi, subminându-i, prin seculi, adecvarea la realitate? Ori, de fapt, latineasca înțelepciune se va fi descompletat pe drum și proverbul constata inițial că vorba zboară pretutindeni, iar scrisul rămâne uitat?

P.S. Într-o ediție a „Gong”-ului, „emisiune de critică și informație teatrală”, realizată de d-na Ada Popovici, redactor de specialitate la Televiziune, pe ecran a apărut inscripția „**Azilul de noapte** de N. V. Gogol”. În asemenea ocazii nu-ți rămâne decât să sperii din toată inima că scrisul nu va rămâne. ■